

BARNEOMBUDET

18.03.2017

Merknader til Prp. 57 L – retten til et godt og trygt skolemiljø

- Det må innføres bestemmelser om kompensasjon og oppreisning til elever som har fått læringstap eller skade som følge av mobbing.
- Fylkesmannen må ikke avvise saker dersom dette ikke er til barnets beste., jf. BK art. 3
- Det må lovfestes et straffansvar som kan virke allmennpreventivt. Vilkår for straffeskyld må være uaktsomhet.
- Elevene trenger en nasjonal klageinstans som arbeider effektivt, er barnesensitiv og har høy kompetanse.

Elever må sikres retten til å ha det trygt og godt på skolen

Mobbing er skadelig og kan ødelegge barns utvikling og livskvalitet i lang tid etter at mobbingen har opphørt. Retten til opplæring er en menneskerett, jf. barnekonvensjonen art. 28 og 29. Alle elever har rett til å nå sitt potensiale, og elevene skal beskyttes mot alle former for vold og krenkelser, jf. barnekonvensjonen art 19. Elevene har etter opplæringsloven kapittel 9a rett til et godt skolemiljø som fremmer læring.

Elevene har ikke bare en rett, men også en plikt til å delta i opplæringen. I dette ligger at skolen har påtatt seg et særskilt ansvar for skoleeier og ansatte i skolen til å oppfylle elevenes rett til å ha det trygt og godt. Dette ansvaret må gjenspeiles i Fylkesmannens saksbehandling og ansattes straffansvar.

Det er bra at det nye lovforslaget legger elevens **subjektive opplevelse** til grunn, at ansatte får en detaljert **aktivitetsplikt**, og alle krenkelser skal **varsles til rektor**.

Det som gjenstår er bestemmelser om **kompensasjon og oppreisning** til elever som har mistet opplæring eller blitt skadet som følge av mobbing. Videre er forslaget om at Fylkesmannen skal avvise saker ikke egnet til å ivareta elevenes behov for **effektiv beskyttelse**. Det er heller ikke grunn til å endre dagens bestemmelser om **straffansvar** for ansatte som bryter loven. I tillegg skulle vi helst sett at det ble foreslått en **nasjonal klageinstans**.

Konklusjon og anbefalinger fra Barneombudet

1. Det må innføres bestemmelser om kompensasjon og oppreisning til elever som har fått læringstap eller skade som følge av mobbing.

Forslaget inneholder ingen bestemmelse om kompensasjon og oppreisning tilelever som har fått læringstap eller andre skader som følge av mobbing. Det kan gjøre det vanskelig for eleven å legge saken bak seg. Det kan også hindre skolen i å ta ansvaret tilstrekkelig på alvor. For å sikre at elevens rett til et trygt, godt og

Postadresse:
Postboks 8889
Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:
Karl Johans gt. 7
0154 OSLO

E-post:
post@barneombudet.no
Tlf: 22 99 39 50
Org.nr: 971 527 765

www.barneombudet.no

inkluderende skolemiljø har nødvendig prioritet, innfris til rett tid, og for å motivere til aktivitet, mener Barneombudet det behov for bestemmelser som gir eleven rett til gjenopprettende og kompenserende tiltak (økonomiske og ikke økonomiske). Terskelen for å få gjenopprettende og kompenserende tiltak bør være lav.

2. Opplæringsloven § 9 A-6 om at Fylkesmannen skal avvise saker er *ikke* i samsvar med prinsippet om barnets beste

Når elever utsettes for alvorlige voldshandlinger og seksuelle krenkelser i skoletiden, er det ikke til barnets beste at Fylkesmannen aviser saken alene fordi rektor ikke har blitt varslet for minimum en uke siden.

I de alvorlige sakene i saker som har pågått over lang tid, og i saker der Fylkesmannen har grunn til å være bekymret for skolens oppfølging, må Fylkesmannen ha mulighet for å behandle saken umiddelbart, selv om ikke rektor er varslet for en uke siden.

Fylkesmannen er en førsteinstans, og loven må gi Fylkesmannen mulighet for å hjelpe barnet så hurtig som barnet trenger det, og på den måten Fylkesmannen anser best. Barneombudets forslag til ny lovtekst, §9 A-6, 2.ledd:

Fylkesmannen skal avgjøre om aktivitetsplikta etter §§9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller det er under ei veke sidan ho vert teken opp, kan FM avvise saka med mindre det ikkje vil vere til barnets beste.

3. Opplæringsloven § 9 A-13 om at ansatte og rektor bare kan straffes dersom de handler med forsett (vilje) eller grovt uaktsomt, og alvorlig eller gjentatte ganger, samsvarer ikke med det skadepotensialet mobbing har, speiler ikke den aktivitetsplikten ansatte skal ha og ivaretar ikke elevens behov for rettssikkerhet.

Det viktigste med en straffebestemmelse er at den virker allmennpreventivt, det vil si motiverer til etterlevelse. Det må derfor være samsvar mellom den aktivitetsplikt en ønsker skal oppfylles, og den straff en risikerer ved ikke å overholde bestemmelsen.

Et vilkår om grov uaktsomhet, og alvorlig eller gjentatte handlinger, vil være vanskelig for eleven å bevise. Slik bestemmelsen er utformet skal ikke læreren bare ha opptrådt grovt uaktsomt, men han må gjøre det flere ganger for å bli dømt.

I dag er kravet forsett eller uaktsomhet – det vi si et krav om at den ansatte visste eller burde vite at han burde handle annerledes. Det skal en del til for å bli dømt for uaktsomhet. Det er i dag ingen som er rettskraftig dømt etter bestemmelsen. Det viser at det ikke er behov for å innføre et strengere vilkår for straff. Dersom en er bekymret for at lærere skal bli tiltalt for mindre brudd på delpliktene i aktivitetsplikten, kan det for disse lovbruddene knyttes på et tilleggskrav om alvorlig eller gjentatte handlinger.

4. Behovet for en nasjonal klageinstans

Barneombudet mener fremdeles det er behov for et nytt og mer barnevennlig klagesystem med hjemmel til å ilegge sanksjoner, og at dette best kan ivaretas ved å opprette en nasjonal klageinstans slik man har i Sverige. En nasjonal klageinstans vil etter vårt syn sikre en mer enhetlig behandling av sakene, opparbeide større kompetanse, etablere en barnesensitiv saksbehandling, og slik gi et bedre rettsvern for elevene.

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:

Seniorrådgiver Janicke Sæther Olsen, iso@barneombudet.no, tlf. 22 99 39 58 / 22 99 39 50 (sentralbord)

Postadresse:
Postboks 8889
Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:
Karl Johans gt. 7
0154 OSLO

E-post:
post@barneombudet.no
Tlf: 22 99 39 50
Org.nr: 971 527 765

www.barneombudet.no